

BOEKENVITRINE

DE WERKEN VAN JACOB HAAFNER, deel I. Bezorgd door J.A. de Moor en P.G. van der Velde. Werken van de Linschoten-Vereeniging, deel XCI. Geb. 367 blz, 10 afbeeldingen. Uitg. De Walburg Pers. ISBN 90 6011 777 8. Prijs f 69,50.

In de nog altijd groeiende koloniale bibliotheek is de nieuwe uitgave van het werk van Jacob Haafner (1755-1809) een gebeurtenis van de eerste orde. In het maartnummer van VITRINE staat een portret van Haafner, geschreven door de bezorgers van het hier besproken werk. Haafner was vanaf zijn elfde op avontuur op zee, op de Kaap en in Batavia. Van 1773 tot 1786 woonde hij in India. Daar beleefde hij echte avonturen, leerde Tamil, Bengali en enig Sanskriet, en vergaarde een bescheiden fortuin. Terug in Nederland belegde hij zijn bezit in Franse staatsschuldbrieven. Door de omwenteling in Frankrijk ging zijn geld verloren, en om voor zichzelf en de zijnen te zorgen, heeft hij van alles ondernomen. Tenslotte heeft hij de pen opgepakt. Hij zette zich aan de vertaling in het Nederlands van het grote hindoe-epos 'Ramayana'. Na 1800 verschenen de eerste delen van zijn reisverhalen. Ze hadden onmiddellijk succes met hun levendige schrijfstijl, exotische avonturen en bizarre ontmoetingen. Haafner had het kolonialisme van de Engelsen en de Nederlanders van dichtbij gezien en hij heeft de macht van de Europeanen over de Aziaten hartgrondig verafschuwed. Hij schreef: *'De leden van den Hoogen Raad van Neerlands Indiën, die Edele Heeren genoemd worden, ofschoon zij dikwerf niet meer dan schoen- of kleermakers in Europa geweest zijn, en meestal tot deze rang gekomen zijn door de laagste kuiperijen en het geld, dat zij, in hun vroegere ondergeschikte posten, van de arme Indianen hebben afgeperst'*. Onder de kritische kolonialen is Haafner een van de meest welsprekenden. Ook tegenwoordig zijn er nog geleerden die beweren dat tijdens het inmiddels afgeschafte kolonialisme de Europeanen in Azië niet overwe-

gend barbaars, maar juist beschavend optraden, en dat hun bewapening geen rol heeft gespeeld. Haafner benadrukt vaak dat het anders was: *'Het is alleen aan de onwederstaanbare overmacht van het geschut, dat de Europeanen hun vestiging in de meeste Indische gewesten te danken hebben; in moed, kracht en behendigheid staan zij verre bij de inboorlingen tenachter'*. Van Haafner's hand verschenen in totaal vijf reisboeken die tot de beste reisverhalen in het de Nederlandse taal behoren. In de Werken van de Linschoten-Vereeniging zullen ze in drie delen in chronologische volgorde worden gepubliceerd. Deel 1 bevat: Lotgevallen en vroegere zeereizen van Jacob Haafner (1820) en Lotgevallen op eene reizen van Madras over Tranquebaar naar het eiland Ceylon (1806). Met deze nieuwe uitgave van 'De Werken van Jacob Haafner' is de bijna vergeten schrijver in de koloniale bibliotheek voortaan monumentaal en zeer leesbaar aanwezig. E.V.

De werken van

Jacob Haafner

bezorgd door J.A. de Moor en P.G.F.J. van der Velde

1

VITRINE JUNI/JULI 1952